

Nové trendy v krajinnej ekológii

Konferencia **Nové trendy v krajinnej ekológii** s medzinárodnou účasťou, ktorá sa uskutočnila v dňoch 24. – 26. októbra 2002 v Piešťanoch sa konala pri príležitosti 20. výročia založenia Medzinárodnej asociácie pre krajinnú ekológiu (International Association for Landscape Ecology – IALE). Symbolicky sa toto podujatie konalo v tom istom hoteli ako pred dvadsiatimi rokmi (v októbri 1982) VI. medzinárodné sympóziu o problematike ekologického výskumu krajiny, v rámci ktorého sa IALE založila.

Tematicky sa program konferencie členil na tieto okruhy:

- Nové trendy v teoretickom výskume krajinnej ekológie.
- Modelové štúdie s novými krajinnoekologickými metódami.
- Nové trendy v uplatňovaní krajinnej ekológie v plánovacej praxi.
- Nové trendy vo výučbe krajinnej ekológie na vysokých školách.

Pre odborníkov z oblasti krajinnej ekológie a príbuzných disciplín išlo o významné podujatie, čomu zodpovedal aj vysoký počet pracovísk, ktoré sa podieľali na organizácii konferencie. Hlavným organizátorom bola Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV, spoluorganizátormi boli: Katedra krajinnej ekológie a Katedra fyzickej geografie a geokológie PRIF UK v Bratislave, Katedra ekológie a environmentalistiky FPV Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Ústav krajinnej ekológie SAV v Bratislave, Fakulta ekológie a environmentalistiky TU Zvolen v Banskej Štiavnici a Rakúsky ústav pre východnú a juhovýchodnú Európu, pobočka v Bratislave. Garantmi podujatia boli prof. Milan Ružička, prof. László Miklós, prof. Ivan Vološčuk, prof. Florin Žigrai, doc. Ľudovít Mičian, doc. Zdeněk

Lipský, doc. Mária Kozová a Ing. Július Oszlányi.

Cieľom konferencie bolo zhodnotiť nové trendy v krajinnej ekológii u nás i vo svete. Dôraz sa kládol na význam IALE pri prenášaní poznatkov a skúseností v teoretickom aplikovanom výskume, ako aj výučbe krajinnej ekológie na vysokých školách. Aktuálnosť zvolených tém potvrdila vysoká účasť renomovaných odborníkov (97, z toho 23 z Českej republiky a jeden z Rakúska).

Slávnostný úvodný blok konferencie otvoril prof. Milan Ružička. Zameril sa na podiel slovenskej ekológie na rozvoji IALE. Zdôraznil, že dôvodom na založenie IALE práve na Slovensku boli najmä priaznivé podmienky na vznik interdisciplinárnych pracovísk zaoberajúcich sa ekologickou problematikou na úrovni krajiny ako súbore ekosystémov. Tradícia medzinárodných sympózií o problematike ekologického výskumu krajiny, ktorá sa na Slovensku datuje od r. 1967, zohrala pri aktivizácii medzinárodných kontaktov významnú úlohu. Podnietila aj rozvoj výskumu v celom rade európskych štátov. V záverečných odporúčaniach V. medzinárodného sympózia o problematike ekologického výskumu (1979) sa slovenské úsilie o rozvoj medzinárodnej spolupráce sformulovalo do požiadavky nájsť vhodnú organizačnú formu na jeho podporu. Spresniť túto požiadavku sa podujala skupina holandských krajinných ekológov, ktorá na I. medzinárodnom kongrese v Holandsku (1981) predložila konkrétnejšie návrhy. Vyše 300 účastníkov z 24 štátov prijalo prvé pracovné zásady Medzinárodnej asociácie krajinných ekológov (IALE). Kongres odporučal, aby sa IALE založila na ďalší rok na VI.

medzinárodnom sympóziu v ČSSR. Návrh vychádzal zo skutočnosti, že československé medzinárodné sympózia položili základ medzinárodnej spolupráce a účastníci kongresu tradíciu rešpektovali. VI. medzinárodné sympóziu sa konalo v Piešťanoch (ČSSR) v dňoch 25. – 30. 10. 1982 za účasti 114 vedcov z 15 krajín a bola na ňom založená Medzinárodná asociácia pre krajinnú ekológiu (IALE). Skutočnosť, že IALE sa založila v ČSSR, bola výrazom uznania slovenskej vedeckovýskumnej základni. Veľmi cenné je aj to, že tradícia medzinárodných sympózií o problematike ekologického výskumu krajiny je stále živá. Slovenská akadémia vied ich v pravidelných trojročných intervaloch v období 1967 – 2000 zorganizovala už dvanásť, v roku 2003 pripravuje trináste medzinárodné sympóziu. Vtedajšiu atmosféru veľmi dobre priblížil panel o programe, cieľoch a účastníkoch tohto podujatia, ilustrovaný fotodokumentáciou, ktorý pre jubilejnú piešťanskú konferenciu pripravila Dr. Tatiana Hrnčiarová (ÚKE SAV).

Ďalšie príspevky v úvodnom bloku boli venované regionálnym organizáciám IALE v Českej republike a v Slovenskej republike. Doc. Zdeněk Lipský vo svojom príspevku o Regionálnej organizácii IALE v Českej republike (IALE-CZ), ktorá bola založená v r. 1999, vysoko vyzdvihol 35-ročnú tradíciu medzinárodných sympózií a výnimočnú osobnosť prof. Milana Ružičku, dlhoročného riaditeľa Ústavu krajinnej ekológie SAV. Informoval o cieľoch IALE-CZ, jej štruktúre, členskej základni, o krajinnoekologických podujatiach organizovaných v Českej republike, ako aj o aktívnej účasti jej členov na vý-

znamných medzinárodných podujatiach. Doc. Mária Kozová informovala o tom, že 24. 10. 2002, teda deň pred slávnostným otvorením konferencie, bola na zasadnutí prípravného výboru založená Regionálna organizácia IALE v Slovenskej republike (IALE-SK). Zdôraznila, že ide skôr o "znovuzaloženie", pretože r. 1986 bol na Slovensku založený Východoeurópsky región IALE. Oboznámila prítomných s ďalšími krokmi, ktoré budú viesť k registrácii tejto novej organizácie a poďakovala členom prípravného výboru i kolegom z IALE-CZ za veľmi dobrú spoluprácu.

Na záver úvodného bloku vystúpil primátor mesta Piešťany Ing. Juraj Csontos. Vo svojom vystúpení zdôraznil, že mesto Piešťany prikladá veľký význam aktivitám v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia. Príklady takýchto aktivít boli veľmi pekne dokumentované aj na paneloch v posterovej časti.

Vzhľadom na veľký počet prihlásených príspevkov vybrali organizátori deväť hlavných prednášok, ktoré boli zaradené do programu plenárneho rokovania. Boli venované problematike metakrajinnej ekológie (prof. Florin Žigrai), geobiocenológii a ekológii krajiny (Ing. Antonín Buček), využitiu krajinnej ekológie v plánovaní a tvorbe kra-

jiny (prof. Ján Supuka), transformácii metodiky krajinoekologického plánovania LANDEP (Dr. Tatiana Hrnčiarová), interakcii krajinnej ekológie a urbanizmu (prof. Maroš Finka, Dr. Ingrid Belčáková), uplatneniu krajinnej ekológie v programoch regionálneho rozvoja (doc. Alois Hynek), povodňovému ohrozeniu územia a plánovacej praxi (doc. Milan Trizna) a regionálnym aspektom smerovania k trvalo udržateľnému Slovensku (doc. Mikuláš Huba a kol.). Ďalšie prednášky odzneli v nasledujúcich siedmich tematických sekciách:

- Nové metódy hodnotenia krajiny
- Nové metódy v krajinoekologickom plánovaní
- Krajina – jej vnímanie a vizualizácia
- Vegetácia – krajnotvorný prvok,
- Voda v krajine
- Krajinoekologický výskum horskej krajiny
- Krajinoekologický výskum poľnohospodárskej krajiny.

Tretí deň konferencie bol venovaný novým trendom vo výučbe krajinnej ekológie. Aj keď rokovanie prebiehalo v pléne, išlo o veľmi tvorivé a neformálne vystúpenia. Bolo to stretnutie slovenských a českých pedagógov, ktorí vyučujú krajinnú ekológiu a príbuzné predmety. Stretnutie bolo veľmi podnetné najmä pre

slovenských pedagógov, pretože českí kolegovia vo svojich vystúpeniach informovali o prvých skúsenostiach z uplatňovania reforiem na vysokých školách, ktoré sa na Slovensku len začínajú zavádzať. Na druhej strane, na Slovensku je už sedemročná tradícia kolokvií krajinných katedrií, ktorú iniciovala Katedra krajinnej a parkovej architektúry Fakulty architektúry STU v Bratislave, na ktorých sa pravidelne zúčastňujú aj niektorí kolegovia z Čiech. Porovnanie skladby študijných odborov a študijných programov s krajinoekologickým zameraním na českých a slovenských univerzitách je osobitne dôležité aj z hľadiska rozšírenia mobility študentov a pedagógov.

Na konferencii odznelo 42 prednášok, program doplnilo 40 posterov. Účastníci konferencie si pripravili aj zaujímavú výstavu vedeckej a odbornej literatúry, aktuálne publikácie sami priniesli. S najväčším ohlasom sa stretol nový Atlas krajiny Slovenska, ktorý vydalo MZP SR a SAŽP na jeseň 2002 a výstupy z programov starostlivosti o krajinu, ktoré v Čechách od r. 1992 financuje Ministerstvo životného prostredia ČR.

Okrem bohatého hlavného programu odzneli na konferencii podnetné námety na vzájomnú spoluprácu a výmenu materiálov. Na záver prijali účastníci odporúčanie, aby sa XIII. medzinárodné sympóziu zameralo na uplatňovanie krajinnej ekológie pri riešení environmentálnych problémov v medzinárodnom kontexte.

Najkvalitnejšie príspevky budú publikované v osobitnom čísle časopisu Ekológia (Bratislava) a ostatné príspevky v recenzovanom zborníku. Obidve publikácie budú príspevkom slovenských a českých krajinných ekológov k Svetovému kongresu IALE, ktorý sa bude konať v austrálskom meste Darwin v júli 2003.

Mária Kozová

